

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS AREMDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoens; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswold; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdart. Over het onkerkelijheidsprobleem, II.
— Uit de Schrift: De tempel, woonstede Gods en der menschen (Psalm 84:5a). — Kerkelijk leven: De oude en de nieuwe „diatheke“, I. Chr. verz. v. kranke. Een dringend verzoek. De Groote Catech. v. Ursinus, II. — Lit. en kunst: Een historische roman. — Even parkeren: Het Evangelie van de enge poort. — Uit het pol. en soc. leven: Over de „Rationalisatie-werkloosheid“. — Uit de historie: Prof. Dr H. H. Kuyper over 't karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, I. — Kuyperiana. — Stenmen uit onze kerken. — Perschoouw. — Boekbespr. — Kerkenieuws. — Correspondentie.

HOOFDARTIKEL

Over het onkerkelijheidsprobleem.

II.

De verspreiding der onkerkelijheid.

De onkerkelijke kaart van Nederland is slechts een bladzijde uit een wereldatlas. Hier doet zich het merkwaardig verschijnsel voor, dat het percentage der onkerkelijken in het buitenland veel lager is dan bij ons.

De meeste Romaansche landen — die alle het primaat van den Pauselijken Stoel erkennen — trekken zich van de kerkelijke statistiek weinig of niets aan. Al heeft het Fransche volk voor een groot deel praktisch met godsdienst en kerk gebroken, men blijft het als Rooms-Katholiek beschouwen: bij volkstellingen wordt naar de godsdienstige gezindte niet eens gevraagd. Van de Protestantische landen zijn meerdere gegevens voorhanden. In 1933 gaf Duitschland als „onkerkelijk“ 3.74 % van zijn bevolking op; in Zwitserland met een zeer nauwkeurige statistiek was het percentage in 1930: 1.3 %. Zéér minime is het percentage in de Scandinavische landen; het bedroeg daar in 1930 nog niet 1 % der totale bevolking. Groot-Brittannië en Ierland schatten in dat jaar hun percentage op ongeveer 1.85. Ook daar ontbreekt evenals in de Vereenigde Staten een betrouwbare statistiek. Uiteraard zal het percentage echter nergens ter wereld hooger zijn dan in het Russische Rijk, dat geen enkele statistiek bijhoudt. Met de rangschikking dezer cijfers zij men overigens uiterst voorzichtig. Oogenshijnlijk lijkt de ontkerstening het grootst in Nederland, dat in 1930 14.42 % van zijn bevolking als onkerkelijk registreerde, terwijl b.v. Duitschland in 1933 nog maar 3.74 % onkerkelijken had, doch praktisch zal Duitschland in 1933 zeker niet minder ontkerstend zijn geweest, dan Nederland. Zelfs is het aan gegronden twijfel onderhevig, of de Christelijke Kerk in de „hoog-kerkelijke“ Scandinavische landen meer beslag op het nationale leven heeft gelegd, dan b.v. ten onzent. Ingewijden weten wel beter! Het is nu eenmaal zóó, dat niet in alle landen de ontkerkelijking de ontkerstening op den voet volgt. Over de oorzaken hiervan in ons derde artikel meer.

Hoe ziet nu de kaart van Nederland er uit? Wonen de 1.144.393 personen, die verklaard hebben tot geen enkele kerkelijke gezindte te behoren, gelijkmatig over het land verspreid, of niet? Reeds een oppervlakkige beschouwing leert, dat het Rooms-Katholieke gedeelte van Nederland (n.l. de oude Generaliteitslanden) nauwelijks door dit probleem wordt beroerd. Noord-Brabant vermeldt als percentage 1.12 % en Limburg 1.03 %. In Zeeland is het reeds gestegen tot 6.25 %, ondanks het feit, dat Zeeuwsch-Vlaanderen — doordat het goeddeels Rooms-Katholiek is — weer een gunstige uitzondering maakt. Gelderland met 6.13 % is nog iets beneden Zeeland, doch overigens maakt Nederland benoorden de Moerdijk een slecht figuur. De percentages zijn aldus: Drente 11.29, Utrecht 11.59, Overijssel 11.67, Zuid-Holland 16.45, Groningen 21.48, Friesland 23.17 en Noord-Holland, dat met 28.51 de — bedenkelijke — kroon

spant. Onder de onkerkelijken overtreft het getal mannen dat der vrouwen aanzienlijk (613.705 m. tegen 530.688 vr.), hoewel onze totale bevolking uit meer vrouwen dan mannen bestaat. Dit verschijnsel doet zich in alle provincies voor: waarschijnlijk is de oorzaak daarvan gelegen in het karakter van den man, dat steeds een sterker neiging tot radicalisme en intellectualisme bezit, dan dat der vrouw, bij wie kerk en religie gewoonlijk meer tot het gevoel spreken. Het verschil tusschen beide seksen in deze, is dan ook het grootst bezuiden de Moerdijk.

Nog steeds heeft in Zuid-Nederland de Kerk de centrale plaats in het volksleven. Zij beheerscht er nog alle levenssterren, ondanks het veldwinnend marxisme in de mijnstreek en de industriesteden van Brabant. Alleen die industrie- en mijncentra kennen een meer of minder groote groep onkerkelijken, maar ten plattelande is hij, die tot geen godsdienstige gezindte behoort, zeldzaam als een witte raaf. Afval van de kerk komt ten onzent onder de Roomschen nog weinig voor. Zoo gunstig de toestanden hier zijn, wat de kerkelijkheid betreft, zoo ongunstig zijn ze op het platteland van Noord-Nederland. De zuiver agrarische provincies, Groningen en Friesland, rekenen respectievelijk 21.48 % en 23.17 % van haar totale bevolking tot de onkerkelijken, percentages, die voor het platteland buitensporig hoog zijn. En men vergeet niet, dat alle cijfers reeds min of meer verouderd zijn, daar ze zich baseren op den toestand op 1 Jan. 1931, waardoor de huidige gegevens, waren ze bekend, ongetwijfeld een nog ongunstiger beeld zouden laten zien. Deze provincies zijn bolwerken van het modernisme, dat de kerken heeft ontvolkt, overal waar het veld won. De volksaard van Friesland en Groningers vertoont radicale trekken; de antithese is nergens scherper belijnd dan in het Noorden. Voor Groningen werken ook nog andere factoren. Van oudsher zijn er de verhoudingen tusschen boeren en arbeiders, tusschen heeren en knechten, slecht geweest, veel slechter dan b.v. in Oost Nederland. Het rationalisme vond hier een vruchtbaren voedingsbodem, speciaal in arbeiderskringen, die de kerk aan den kant van het „groot-kapitaal“ zagen staan, waarom ze haar den rug tokeerden. Anderzijds heeft het materialisme ook de „bezittende klassen“ van de kerk vervreemd. De stad Groningen bezit de twijfelachtige eer van onze groote steden het hoogste percentage onkerkelijken te hebben, n.l. 35.86 % van haar bevolking; thans (1938) is dit percentage reeds gestegen tot 41. Hiermede is evenwel weer niet beweerd, dat Groningen de meest ontkerstende stad van Nederland is; ze heeft zelfs een sterk Calvinistische inslag, een inslag, dien een stad als Amsterdam niet, althans niet in die mate, bezit.

Het hoog percentage van Noord-Holland is behalve aan het ontkerstende gebied benoorden het IJ, hoofdzakelijk aan Amsterdam te danken: 34.86 % (1920: 21.35; 1910: 11.62; 1899: 5.77; 1889: 2.29; 1879: 0.62). Wanneer men tevens bedenkt, dat in 1899 42.11 % der bevolking Ned. Herv. was, tegen 21.49 % in 1930 en deze cijfers voor de Roomschen bedroegen resp. 23.59 % en 22 %, behoeft men niet te vragen, uit welk kerkgenootschap de meeste onkerkelijken in de hoofdstad zijn voortgekomen.

Wat de andere groote steden betreft, Rotterdam registreerde in 1930 22.15 % onkerkelijken, 's-Gravenhage 23.30 %. Utrecht 16.41 % en Haarlem 31.21 %. Procentrisch zijn ook de Roomschen hier en daar (o.a. Rotterdam en Groningen) nog al sterk achteruitgegaan. Sommige gemeenten hebben een bevolking, die voor ongeveer de helft uit onkerkelijken bestaat: Sappemeer, Koog aan de Zaan e.a.

In totaal waren 1 Jan. 1931 in Nederland de percentages: Ned. Herv. 34.43 (48.41), Geref. Kerken 8.04 (7.08), Rooms-Kath. 36.42 (35.07), Israël 1.41 (2.04), overige kerken 5.27 (5.14), onkerke-

lijken 14.42 (226). De tusschen haakjes geplaatste cijfers zijn die van 1899. Zoals men ziet zijn de Roomschen en de Gereformeerden iets vooruitgegaan, hoewel ook de laatsten sinds 1909 een teruggang laten zien. Waarschijnlijk zullen al deze cijfers bij de 12e Volkstelling (1940) weer een groote wijziging hebben ondergaan. Het reeds vermelde voorbeeld, Groningen, waarvan ook de tegenwoordige indeeling bekend is, doet weinig goeds verwachten. Een nieuwe verschuiving in de richting der onkerkelijheid ligt voor de hand.

Resumeerend kan worden gezegd, dat over het algemeen de toestand in de steden ongunstiger is dan op het platteland, met uitzondering van de Noordelijke provincien en Noord-Holland benoorden het IJ, terwijl Amsterdam procentrisch een aanmerkelijk groot percentage onkerkelijken heeft dan Den Haag en Rotterdam. Verder memoereerden we reeds, dat het getal mannen dat der vrouwen aanmerkelijk overtrof. Het sterkst is dit het geval bij personen op meer gevorderden leeftijd: beneden 40 jaar 462.221 m. en 416.912 vrouwen, boven 40 jaar 151.484 mannen en 113.776 vrouwen! De onkerkelijheid is bij de jeugdigen groter dan bij personen op middelbaren en gevorderden leeftijd.

Zoo biedt de bestudeering van de onkerkelijke kaart van Nederland weinig perspectief met het oog op de toekomst. Toch dient ze te geschieden, hoe serieuzer, hoe beter. Wie de onkerkelijheid wil bestrijden, moet óók kunnen „kaartlezen“: moet zich ook „topografisch kunnen oriënteren“. Omvang en verspreiding der onkerkelijheid zijn factoren, die niet zonder schade kunnen worden veronachtzaamd, waar het geldt, de oorzaken van het probleem op te sporen. Over die oorzaken en het ontstaan van het probleem een volgend maal. Gr. J. W. AGTERKAMP.

UIT DE SCHRIFT

De tempel: woonstede Gods en der menschen.

Welgetukzalig zijn zij, die in uw huis wonen.
Psalm 84:5a.

Psalm 84 is het lied van een man, wiens oogen geopend waren voor de schoonheid van den tempel, en die daarom zuiver belijdenis kon doen van de liefelijkheid van 's Heeren woningen. Maar hij is toch ook de man, die diep beseftte, dat deze tempel schaduw was, en geen vervulling; daarom vond hij niet de rust in dezen tempel, en was ook dit gebouw hem tuchtmeester, paedagoog, tot Christus.

Hij belijdt enerzijds den rijkdom van de oudtestamentische woning Gods. Als hij zijn dag van tempelgang beleeft, kent zijn vreugde geen grenzen: Hoe liefelijk zijn Uw woningen. Nu jubelen mijn hart en mijn vleesch U tegemoet, o levende God! 't Verlangen naar deze schoonheid is zoo groot geweest, dat zijn „ziel“ „verbleekte“ in de dagen, die achter hem nu liggen. 't Heimwee deed hem verkwijnen; hij kon het niet uithouden: zoo lang en zoo ver van den tempel.

En nu zou hij, in de extase van het oogenblik, de geleden pijn vergeten hebben. Hij denkt aan 't gemis van vroeger niet meer, nu hij vandaag het voorhof binnentreedt, om God te prijzen. Hij was van vreugde bijna in den tempel der schaduwen gaan rusten. Maar gelukkig: hij zag daar musschen en zwaluwen hun nest bouwen en hun jongen verzorgen: bij het altaar! En zoo herinnerden die vogels hem de armoe van den tempel, en hielden ze levendig zijn verwachting van den Christus.

Nu drijft het opeens weer tot hem door, dat zelfs deze rijke dag van tempelgang hem arm laat, omdat hij hier niet blijven kan. Hij be-

hoort tot de groote massa van Abraham's kinderen, die voor God verschijnen slechts drie malen per jaar. O ja, het verbond is wel rijk: want hij heeft nu toch weer „één dag in de voorhoven des Heeren“; maar zoolang de schaduwen blijven, zoolang de Messias niet komt, heeft hij, met al die anderen, nog „duizend dagen elders“.

God is wel weer onder Zijn volk komen wonen: dat is de liefelijkheid, die hem jubelen doet. Maar Zijn volk woont nog niet bij God, onder één dak. De tempel is wel woonstede Gods, maar nog niet woonstede der menschen. Ze logeeren in den tempel, dien eenen dag; maar ze wonen elders: duizend dagen.

Zoo vindt hij dan ook in dezen tempel wel blijdschap, maar nog niet verzadiging van vreugde. Want één ding heeft hij van den Heere begerd, en dat blijft hij zoeken: dat hij al de dagen zijns levens mag wonen in het huis des Heeren. Hij prijst slechts welgelukzalig, dien God verkiest en doet naderen, dat hij wone in den tempel. De rust brengt de tempel hem slechts, wanneer hij niet meer spreken kan van duizend dagen elders, omdat het huis Gods ook zijn woonplaats is geworden.

Daarom is hij dan ook jaloersch op de muschen, die in den tempel hun nest bouwen; en op de zwaluwen, die bij het altaar hun jongen grootbrengen. Hebben die vogels geen privilege boven de kinderen van Abraham? Schijnt het niet, alsof het verbond is opgericht met de zwaluwen en hun zaad?¹⁾

Zoo heeft hij den tempel gezien: als woonstede van God en de vogels, maar nog niet der menschen.

En zóó zingt hij dan ook dezen psalm van vreugde over de tempelaanvanen, en tegelijk ook van verlangen naar den tempelafbouw. Hij blijft uitzien naar Hem, die meerder is dan deze tempel. Zoo zingt hij dezen psalm „voor den opperzangmeester“.

Iemand²⁾ heeft erop gewezen, dat vertalingen van het Oude Testament, die reeds vóór de geboorte van Christus verschenen, spreken van een psalm, niet: „voor den opperzangmeester“, maar: „op den bringer van de overwinning“, of: „op het einde“, en dus: „een zegelied“. En hij betoogt dan, dat die vertalers in deze woorden zagen uitgedrukt, dat zulke psalmen den Messias golden, die de „overwinning“ zou brengen van alle oudtestamentisch verlangen; die „het einde“, de vervulling, zou geven van alle schaduw. Zulke psalmen zouden dus profetisch spreken over Christus en Zijn werk; ze zouden vol zijn van verlangen naar den grooten Messiaanschen dag, waarop Abraham's kinderen zouden ingaan in de rust en zouden wegdragen de zegepraal.

Doel er tenslotte minder toe, of dit inderdaad de opvatting van die vertalers was: ook psalm 84 geluigt van den Christus; want 't was de Geest van Christus, die den dichter inspireerde.

En dus is het inderdaad juist, dat in dezen psalm sterk is de roep om den Christus, die ook den tempel vervullen moest. Om Hem, die door Zijn werk, het godijn deed scheuren, en zoo heel de wereld maakte tot tempel Gods. Wat de dichter zeer begeerde, dat is door Christus teweeggebracht: de tempel staat nu overal. God woont nu overal, waar menschen wonen. De menschen hebben nu hun huis en zij brengen nu hun kinderen groot, bij Uw altaren, Heere der heirscharen. Er zijn geen „duizend dagen elders“ meer.

Daarom zijn hier zaliggesproken alle geloovigen van het Nieuwe Verbond. Eén ding is voorheen van den Heere begerd: doch wij hebben het ontvangen; want we mogen al de dagen des levens nu wonen in het Huis des Heeren. We aanschouwen Zijn liefelijkheid en onderzoeken in Zijn tempel: duizend dagen.

A.

B. H.

1) M.i. verdient de opvatting der St. V. omtrent vs. 4 de voorkeur. Zie de argumentatie van König in zijn commentaar.
2) Bornhäuser, *Wirken des Christus*, 2e Aufl., 211.

KERKELUK LEVEN

De oude en de nieuwe „diatheke“. (I.)

In onze bespreking van den bekenden tekst uit Hebr. 8 (vgl. Jer. 31) waren we toegekomen, gelijk verleden week gezegd is, aan de weergave van onze eigen opinie. Kort gezegd, komt deze hierop neer, dat we (détails daargelaten) in de hoofdzaken aan den kant van Iunius, en niet aan dien van Dr Thijss staan. Wij gelooven, dat Hebr. 8 niet de twee gedeeltes van het verbond tegenover elkaar stellen wil, het ééne als van een uiterlijk, het andere als van een verinnerlijkt verbond, maar dat dit hoofdstuk handelt over de „omstandigheden“, de nadere schikkingen, of beschikkingen, die in elke fase, of gedeelte van het genadeverbond successieel opgetreden zijn.

Om te beginnen hebben wij daarbij de oude gereformeerde belijdenisschriften aan onze zijde. Waarmee we natuurlijk de zaak niet voor afgehandeld willen laten doorgaan; dit zou oneerlijk zijn. Maar het zegt ons toch wel wat, nu het gaat over een punt, waarin de meening,

die Dr Thijss in „De Heraut“ verdedigd heeft, nopens de verhouding tusschen Oud- en Nieuw Testament, tusschen de oude en de nieuwe „diatheke“ (zooals er in Hebr. 8 staat), ons bezwaarlijk te verbinden schijnt met de doorlopende meening der gereformeerde belijdenisschriften in breed verband.

De eenheid van Oud- en Nieuw Testament voor wat de „substantie“ des verbonds betreft, wordt doorlopend in de gereformeerde belijdenisschriften geleerd; alleen de „omstandigheden“ verschillen, de „circumstanties“, de verschillende diatheke's, kan men ook zeggen, d.w.z. de onderscheiden schikkingen, beschikkingen. Dienovereenkomstig zegt de Westminster Confessie (1647), dat met Hebr. 8 te bewijzen valt, dat het oude verbond een andere ADMINISTRATIE had dan het Nieuwe; maar, staande tegenover dit Schriftgedeelte, wordt dan tegelijk, in één adem er aan toegevoegd, dat voor den tijd van het Oude Verbond, die administratie voldoende en ook krachtig was (sufficient and efficacious) om de uitverkorenen te doen gelooven in den beloofden Messias (559). Sprekt Dr Thijss, met beroep op Jer. 31, van uiterlijk tegenover inwendig (eigenlijk: „verinnerlijkt“) verbond, dezelfde Westminster Confessie haalt Jer. 31 juist ten bewijze aan voor wat wij aanvaarden: dat hier n.l. geen contrast van uiterlijk-innerlijk, doch een van minder of meer, minder helder of helderder, in geding is. In het Nieuwe Testament is MEER geestelijke kracht, zoo lezen we; waarna naar Jer. 31 verwezen wordt.

Dit bewijst evenwel niets: er zijn immers gevallen genoeg, waarin een op zichzelf ware uitspraak van confessioneel karakter wordt verbonden aan een Schriftplaats, die voor die uitspraak zelf nog geen bewijskracht heeft. Beter is het daarom, te letten op de beteekenis van het woord „diatheke“, gelijk dat in Hebr. 8 voorkomt.

Een reeks van verhandelingen heeft reeds daarover zich uitgesproken; de rij groeit nog altijd. We kunnen er niet aan denken, ook maar de voornaamste vragen, die hier zich voordoen, te noemen, laat staan: te beantwoorden. Genoeg zij thans, op te merken, dat het woord „diatheke“, gelijk het in Hebr. 8 voorkomt (en dus met inachtneming van het hebreuwsche woord „berith“, dat immers in het daar aangehaalde 31e hoofdstuk van Jeremia voorkomt) niet zoozeer „verbond“ als wel „schikking“, „beschikking“ aanduidt. Men moet het wel ter dege onderscheiden van het woord „verbond“, zooals dat in de theologie in den loop der tijden zijn beteekenis verwierf. Zooals er heel wat verschil is tusschen het bijbelsche spreken van Gods „berouw“, en de theologische begrippen omtrent Gods al of niet berouw hebben, en gelijk er heel wat verschil is tusschen de bijbelsche aanwending van het woord „genade“, en het theologische genadebegrip, zoo is er ook meer dan één plaats, waarin het woord „berith“ of „diatheke“ voorkomt in een andere beteekenis, dan de theologie in het woord „verbond“ als theologischen vakterm vastgelegd heeft.

„Diatheke“ nu beteekent volgens het nieuwe woordenboek van Kittel (art. Behm) in den brief aan de Hebreërs „beschikking“ (van God, die zijn wil bekend maakt), vandaar: ordening, verordening, inzetting, welke dan weer zelf een daarmee parallel lopende ordening der dingen in het licht doet treden. Onlangs las ik van Prof. Hopp de (niet concreet gemaakte) klacht, dat „men“ niet rekende met Prof. Lindeboom's advies: wacht u voor de woordenboeken. Ten overvloede wijzen we daarom er op, dat Prof. Grosheide (Korte Verkl. Hebr.) op dat „eenzijdige“ der in Hebr. 8 bedoelde Goddelijke diatheke, oftewel beschikking eveneens reeds daardoor wijst, dat hij in zijn vertaling spreekt niet van verbond maar van „testament“. Hebr. 8:6v. luidt bij hem aldus:

„Maar Hij heeft thans een zooveel hooger ambt verkregen, als het testament beter is, waarvan Hij middelaar werd, (beter) omdat zijn wetten rusten op betere beloften. Want indien dat eerste testament onberispelijk was geweest, zou er geen gelegenheid voor een tweede zijn gezocht. Immers, Hij berispt hen, als Hij zegt:

„Zie, er zullen dagen komen, spreekt de Heere, dat Ik... een nieuw testament zal gereed maken, niet als het testament, dat ik voor hun vaderen maakte...“

Want zij zijn bij mijn testament niet gebleven, en ik heb mij niet meer om hen bekommerd... Want dit is het testament, dat ik aan het huis van Israël beschikken zal... Ik zal...“

Wanneer Hij zegt: een nieuw (testament), heeft Hij het eerste oud gemaakt.

Iunius' vertaling en die van Prof. Grosheide komen, voor wat de ons interesseerende punten betreft, veelszins met elkaar overeen.

Omdat deze week de „Stemmen uit de Kerken“ een groote plaats vragen, breken we voor ditmaal hier af. Er hangen met het besprokene interessante kwesties samen, waarop we volgende week hopen te wijzen.

K. S.

Chr. verzorging van krankzinnigen.

Onder „Kerknieuws“ vinden onze lezers de „agenda“ der algemeene vergadering der Ver. tot Chr. verzorging van krankzinnigen. Wij willen van deze plaats daarop de aandacht vestigen. Bedoelde vereniging heeft reeds jaren aaneen mooi en noodig werk gedaan en verdient aller steun.

K. S.

Een dringend verzoek.

Een dezer dagen heeft een jongeman zich als leerling aangemeld bij een der inrichtingen voor middelbaar onderwijs op christelijken grondslag in ons vaderland. Deze jongeman is afkomstig uit Argentinië. Het lijkt mij gewenscht, omtrent hem iets naders mee te deelen.

In Argentinië zijn enkele kerken die, vereenigd tot de classis Buenos Aires, tezamen vormen de „Ned. Gereformeerde Kerken in Zuid-Amerika“. In Buenos Aires, een stad van ruim 200000 inwoners, was het aantal leden in 1936 plm. 185. In Chubut (Patagonië), waarvan het gebied zevenmaal zoo groot is als Nederland, en waarin het element van Zuid-Afrikaansche boeren overweegt, is een kerk van plm. 300 leden. Tros Arroyos had er enkele jaren geleden 148 en Carambeby (Brazilië) 126. Deze kerken worden met moeite onderhouden. Op 't oogenblik zijn er drie predikanten: Ds A. C. Sonneveldt, Ds Jerry Pott en Ds W. V. Muller, die aan deze classis Buenos Aires „geleend“ werd; en een klein blaadje, dat deels in 't Hollandsch, deels in 't Spaansch geschreven wordt, onderhoudt de correspondentie.

Ofschoon deze kerken officieel met de Nederlandsche in verband gezet zijn (de classis Rotterdam heeft bijzonder contact er mee te onderhouden), staat toch te vreezen, dat op den duur de Nederlandsche invloed verzwakken zal en het kerkelijk leven schade lijden zal.

De overweging van een en ander deed de wenschelijkheid gevoelen van de wetenschappelijke en theologische vorming van iemand, die, zelf uit die streek afkomstig, in Nederland zich zou voorbereiden voor het predikambt. In overleg met officiële instanties en kerkeraden is tenslotte het oog gevallen op den jongeman hovenbedeeld, wiens vader Nederlandsch spreekt en van Nederlandsche afkomst is.

Men begrijpt, dat het heel wat geld kosten zal, heel den studiegang van den bedoelden jongeman te bekostigen. Niettemin is de weg daartoe thans ingeslagen, in de hoop dat na eenigen tijd — er is reeds voorbereidende studie geweest — de gang naar het staatsexamen met succes kan worden ondernomen en daarna de theologische studie in Nederland kan worden ter hand genomen.

Omdat — ook al gezien den leeftijd van den betrokkene — het beter was, geen jaar te verliezen, zijn al dadelijk de eerste maatregelen getroffen. Uit een fonds, waarvan ondergeteekende mede het beheer voert, zijn, voorzoover noodig, de kosten in eersten aanleg gedragen. Waar het echter hier een belang geldt van het gereformeerde leven in Zuid-Amerika en bovendien van den invloed van den Nederlandschen stam op de bevolking van Zuid-Amerika, zou het aanbeveling verdienen, indien bedoeld fonds ondersteuning kreeg ook van andere zijde. Men verstaat dat de studie, die over verscheiden jaren loopen zal, heel veel zal kosten.

Het is mijzelf een enkele maal vergund geweest, uit rapporten omtrent den arbeid, in Argentinië verricht, een indruk te krijgen van de intense moeilijkheden, die ginds te overwinnen zijn (men denke slechts aan de enorme afstanden).

Mijn vraag is nu, of er niet onder de lezers van dit blad zijn, die voor het genomen initiatief zóó dankbaar zijn, dat zij de kosten willen helpen dragen. Ik ben zoo vrij, hen daartoe dringend op te wekken. Eventuele bijdragen worden in dit blad verantwoord. Mochten er zijn die bij het lezen van dit artikelje geneigd zijn mee te helpen, laat dit dan spoedig gebeuren, anders speelt het bekende vergeethoek ons parten. Wij doen zooveel voor Indië, voor Londen en Parijs, en ik vrees, dat de lasten nog veel te veel op enkele schouders rusten. Het zou mij zeer verblijden, wanneer ze in dit geval over verscheidene broeders en zusters werden verdeeld. Zou ik enkele giro-zendingen mogen tegemoet zien? Mijn giro-nummer is: 127278.

K. Schilder.

De Groote Catechismus van Zacharias Ursinus. (II.)

33. Wat is het onderscheid tusschen het Oude en Nieuwe Testament?

Het is hetzelfde testament of verbond Gods met alle uitverkorenen vanaf de eerste belofte, die in het paradijs bekend gemaakt is, aangaande het zaad der vrouw, die den kop der slang zou verpletteren, tot aan het einde der wereld; maar het wordt het Oude en het Nieuwe genoemd, omdat eenige omstandigheden en de teekenen van het verbond veranderd zijn.

Eerstelijk toch werd in het Oude geloofd in Christus, die nog komen moest; wij gelooven in het Nieuwe in Christus, die gekomen is.

Ten tweede, het Oude (Testament) had de belofte aangaande den Israëlitischen burgerstaat, die bewaard moest worden tot op Christus; in het Nieuwe (Testament) hebben wij alleen de algemeene belofte, dat de Kerk bewaard zal worden onder alle (burgerlijke) regeringen, welke dan ook.

Ten derde, het Oude (Testament) had de Levietische ceremoniën, voor welke, nadat zij in het Nieuwe (Testament) waren afgeschaft, Christus den Doop en Zijn Avondmaal heeft ingesteld.

Ten vierde, het Oude (Testament) is donkerder, het Nieuwe klaarder.

34. Verder waaruit weten wij, dat God zulk een verbond met de menschen aangaat?

Uit het Evangelie.

35. Wat leert het Evangelie?

Wat God ons belooft in het verbond Zijner genade; op welke wijze wij daarin ontvangen worden; en hoe wij weten, dat wij daarin zijn; d.i. hoe wij van de zonde en den dood verlost worden, en (hoe) wij van deze verlossing zekerheid verkrijgen.